

Ann. II.

Num. VII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, in Italia est Libellarum 10;
ubique extra Italianam Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis
Lib. 0.50 pro unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, VOCIS URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA

Apud DESCLEE, LEFEBVRE ET SOC. Apud BURNS AND OATES

ROMAE, Via Santa Chiara, 20-21.

IN ANGLIA

LODGE W. — 28, Orchard Street.

IN STATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTENT.

Apud COMMISSARIAT OF THE HOLY LAND.
NEW YORK, 118 W 95th ST.

IN CANADA

ET NEWFOUNDLAND

NEW YORK (U. S. Amer.), 118 W 95th ST.

IN BELGICA

Apud DESCLEE, LEFEBVRE ET SOC.

LUGDUNI

Apud DESCLEE, LEFEBVRE ET SOC.

IN GALLIA

LUTETIAE PARISIENSIS

LIBRAIRIE VIC ET ANAT

CHARLES AMAT SUCC.

Apud DESCLEE, LEFEBVRE ET SOC.

C. E. LIPTAY, CORRESP. DE HONGRIE

BRUXELLES, Rue de la Montagne, 52.

Rue Victor Hugo, 5

Rue Cassette, 11.

IN HUNGARIA

Apud

BUDPEST, Palais du Théâtre National.

RERUM INDEX	
DE SINENSIUM IMPERIO	
QUID INTER ARTEM TRAGICAM ANTIQUAM ET RECENTIOREM INTERSIT	
CARMEN EPICUM SAECULI XV NUNC PRIMUM IN LUCEM EDITUM	
DE PUEBIS IN CRASTINUM INSTITUENDIS — Meditationes postumae	
SURREXIT!	
DE VARIA MORTIS IMAGINE SAECULORUM CURSU	
HUMANUM CAPUT A BONARROTI EFFICTUM	
IN HIERONYMUM SAVONAROLA	
GEOGRAPHIAE NUPERRIME ADEPTA	
CHRISTIANORUM PASCHA ET HIEROSOLYMAE RECORDATIO	
ANGUIJUM COLLECTORES	
TENTATA OLIM AÉREA NAVIGATIO	
EX GALLIA — Harmoniae singulares ac disposita vita per numeros	
FRUSTULA	
QUAESTIONES INTER SOCIOS PROPONDAE	
ANNALES	
PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS	
AENIGMATA	

In secunda operculi pagina:

PER ORBEM (Quindenorum dierum iter) — Viator.
VARIA: O parentum charitas! — Systema metricum apud Anglos inventum — De musica et
poesi, ultra praestet. Epigramma — P. d. V. — loci ex historiis — C.

ROMAE
EX OFFICINA FORZANI ET SOCI

M DCCC XCIX

FIGURAE URBIS ROMAE
ARTE PHOTOGRAPHICA EXPRESSAE
COLLECTIONES VARIAE ET NUMERO ET PRETIO
Veneunt apud VOCIS URBIS Administrationem.

URBIS E IANICULO MONTE PROSPECTUS

(m. 1.10 × 0.24)

qui ad socios VOCIS URBIS dono datur,
venit singillatim L. 2.50
apud VOCIS URBIS Administrationem.

SI QVIS PLURA REQUISIVERIT HUIUS PROSPECTUS EXEMPLARIA
EA MINORI ACCIPIET PRETIO.

LE LAUDI LATINE
IL CANTICO DEL SOLE
DI
SAN FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, tip. della Porziuncula, 1897

Hoc libello praeter venustam praefatiunculam a Paulo Sabatier viro rei longe peritissimo conscriptam, continentur *laudes latine* cum interpretatione italica, *Canticum Solis*, necnon illa *Speculi perfectionis* capita, quae *Cantici* originem exponunt, aliaque permulta. Libellum, quem proxime alii subsequentur ad parvam *Bibliothecam Franciscanam* comparandam, *Iulius Salvadori*, litteris tradendis doctor egregius, maxima edidit cura. Romae apud *Vocis Urbis Administrationem* venit L. 0.50, in pauperum levamen.

Typis Desclée, Lefebvre & S. nuperrime prodit ✧

Novum MISSALE

in-4 (33 × 23) rubeis limitibus ac duabus imaginibus cromolithographicis exornatum.

EDITIO ROMANA, charactere nigro et rubro absoluta, a S. R. Congregatione approbata, Academiae et Ephemeridis Liturgicae cura atque studio. — Solutum, Lib. 20; *bazana* religatum, foliis flavi coloris, cruce inaurata, Lib. 30; *idem*, foliis quoque inauratis, Lib. 34.

Commentarius, cui titulus *UNITÀ CATTOLICA*, die 26 mensis febr., haec fere scripsit:

MITTUNT ad nos novi Missalis exemplar diligentissimi Sanctae Sedis Apostolicae et S. R. C. typographi Desclée et Lefebvre, quod orbi catholico gratissimum atque acceptabile fore speramus, quippe quia sunt in opere elegantia, et splendor; foliorum autem tenuitas, dum pondus allevat, chartae firmitati nil detrahit.

Cura et studio in quinque et viginti annos productis, egregii typographi, quantum homo possit ac valeat, perfecere librum qualem omnes optabant, nec absimilem Breviaris ac Horis Diurnis, quae nuper ediderunt.

Etsi characteres non iidem, qui fuere in duabus editionibus pulcherrimis, queis benemerentissima Societas adlaboravit, nihil haec habet editio quo deterior sit, quinimo et faciliori usu, et minori pretio commendatur.

De forma, pondere et nitore diximus; at laudationem suam promerent initiales litterae in simplicitate elegantes, et a nigris et rubris textus aotis non absonae, nec minus laudandae sunt sacrae illae imagines textui interpositae ad ornamentum et ad sacerdotis respicientis pietatem fovendam, vel excitandam; et ad memoriam in Mysterio magis magisque firmandam.

Curatum opportune fuit ut color chartae oculis blandiretur, non illos offendere, quod plerunque fit si vel nivali albedine charta gaudet, vel in atrum pendeat, vel aliquid flavescens habeat.

Sed quum prae omnibus cavendum sit ne sacerdos sacra facturus a Mysterio distrahitur per opus necessario in Mysteria intercidens, et cum opus eiusmodi sit, taedii et sollicitudinis plenum opus, sacrarum caeremoniarum per singula momenta enucleata descriptio, Societas S. Ioannis super omnia curavit ut dispositio diligens sacrae liturgiae cum

candore et nitore textus contendat, et quod in textu sit dignum praeconio, in rubricis quoque laudandum appareat.

Qui vel summis oculis praetervolantes hoc Missale respexerint, sentient cum editione hac vel nullam comparandam esse, vel, si qua comparetur, nullam habendam esse potiorem.

Adde nunc hic per extensem Missas esse dispositas, quae frustra in aliis editionibus desiderantur, idque ita factum, ut quae utilia diversis regionibus sunt, prout Hibernicis, quae utilia diversis Congregationibus, et propria, prout est illa presbyterorum saecularium Missionis, etc., praesto sint et opportuna coram oculis adsint.

Quod vero Missale hoc vix unquam lectorem alio mittat quae sit, duci potest velut omnium absolutissimum; semper enim evangelia ac epistolae repetita fuere etiam in missis rit. semidupl. ne sacerdos operaturus, hac vel illac inquirendo, volumenque longum versando, distractionem aliquam pateretur. Supervacancum denique urgere videtur quoad diligentiam ordinemque sacri textus cum folia omnia per S. R. C. singulatim fuerint revisa, et editio ac dispositio per Urbis Liturgicam Academiam effecta.

Ex omnibus quae de egregio Missali isto innuimus licet colligere Dotnum Desclée et Lefebvre attigisse denique perfectionem illam quam tam diu commune exercuit desiderium.

Pro certo habemus lectores nostros sacerdotes hoc novum Missale omnibus numeris absolutum omnibusque conditionibus respondens, veribus, quibus adhuc sunt usi, anteposituros.

Liceat nunc liturgicae S. Ioannis Societati optime meritae gratulari, quae in cunctis quae aggreditur maiorem Dei gloriam, decusque Sanctae Ecclesiae pree oculis habet semperque foveat.

H. GRISAR S. I.

STORIA DI ROMA E DEI PAPI NEL MEDIO EVO

TRADUZIONE DAL TEDESCO

Parte I: ROMA SUL FINIRE DEL MONDO ANTICO

Tria volumina, in-8 magno, Lib. 20.

Quatuor volumina, Lib. 30. — Editum est tantum primum volumen. Altera edentur mense aprilii. — Quatuor volumina, Lib. 30.

ANALECTA ROMANA

DISSERTAZIONI, TESTI, MONUMENTI D'ARTE

RIGUARDANTI PRINCIPALMENTE LA

STORIA DI ROMA E DEI PAPI NEL MEDIO EVO

Vol. unicum, in-8 magno, Lib. 15.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italianam:
Lib. 15, M. 10, Sch. 10, Doll. 3, Rub. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

DE SINENSIUM IMPERIO

VAE soli, quia si cadit non habet sublevantem se! Hoc effatum praesenti Sinensium imperio perbelle congruere videtur. Populus enim huius vastissimae regionis tam arcte a remotissima antiquitate inter se coaluit, ut quamlibet finitimarum respuerit societatem. Ceterum non facilis ad eum accessus propter deserta loca, montium altitudines procellosaque freta, quae Sinam sublunt. Adiutus insuper soli feracitate caelique temperie in miram multitudinem crevit. Inventa plura et utilia; gens industria artes quoque excolluit, sed haec omnia orta inter eos vix illa in parte perfectionem attigerunt atque a nostro progressu quam longissime absunt. Ignorantiae superbia par: originem divinam affectant, alienigenae contemptui sunt ab iisque repelluntur, saepe etiam; sunt enim crudelissimi, tormentis excruciantur. Primores Confucii commenta sectantur, plebs Buddae doctrinam ab Indiis illatam retinet. Ceterarum nationum disciplinas omnino ignorant; ad reipublicae munia accedunt per cognitionem signorum *ideographicorum*, quibus in scribendo utuntur pro litteris: qui plura agnoscit doctus habetur. Hinc nullum nec litterarum nec scientiae utile praesidium; quae a maioribus tradita, quaeque aut casus offert, aut ingenium suggerit, ea rebus gerendis norma.

¶

Nec semel Sinensibus id solitudinis incertique regiminis gravissima damna peperit. Tartari enim, ducibus Genghiscan et Timur Leng, horribili clade eos affecerunt. Nec numerus texit, nec murus ab iis continenter ad septentrionem ductus, quos nulla disciplina artisve militaris prudentia ad resistendum instruxit. Stetit imperium dum bello non lacescitum.

¶

Verum eius infirmitas patuit extremo tempore in bello contra Iaponiam anno MDCCXCIV gesto.

Corea finitimum regnum, ubi uterque populus primas sive in publicis negotiis sive in commercio iamdiu contendebat causam obtulit. Commota hic enim seditione, iussae a Sinensibus copiae, quae tumultum compescerent. Obstiterunt Iaponenses; inde ad arma ventum est. Hic quidem apparuit quanto collectius exercitus, dicit multitudine prevalens, militari disciplina expertisque ducibus optime instructo inferior sit. Sinensium classis deleta, fusae copias, viciores

usque Pechinum processere, retenti Europae nationum interventu bellum in praesentia compsuere.

¶

Post id bellum tum praecipue innotuit intestina non minus quam externa fatiscentis imperii vitalium virium defectio. Non moderatorum prudentia, non in discriminē consilium: hic illic plebs tumultuari, nova exoptare, alienigenas prae-seritum christiana doctrinæ assecelas caedere, regia domus discordiis agitari, nullus exercitus aut dux, quibus considerent. Vasta moles, quae ut nutans conspecta est et in ruinam prona, cupidinem aliarum stimulavit nationum suam sibi partem ex ea quaerentium.

Russia, Gallia, Germania et Anglia diversis locis, proximis tamen alluenti oceano, insedebunt. Accessit nuper Italia sibi optans sinum, cui nomen San-mun, in aprica regione, quae ad orientem vergit contra Iaponiam, in provincia Che-kiang. Haud dubium quin et ipsa quod petit sit assecutura, prae-seritum Anglorum auxilio, quorum valde interest Italiam, multis de causis sibi devinctam, inter aliarum nationum possesiones sociam adiungere.

¶

Verum haec omnia mihi consideranti ac vetustissimi imperii vicem animo reputanti proverbum illud in mentem recurrit: nisi ursus intereat, de venditione pellis illius agi non posse. Multa quidem docent huius imperii dissolutionem; attenuam haud negem quaedam posse inopinato erumpere quae labanti commode opitulentur.

Stabilitne diu concordia inter nationes in huius imperii divisionem intentas? Expeditne Iaponiae propiores Gallos, Germanos et Anglos habere, quam Sinenses? Quid, si inter cupidas nationes bellum exoriatur? Quid, si infinitam Sinensium multitudinem salus patriae coniungat et ducem inveniat? Hisce aliisque de causis magno mihi periculo hae novae Europæ possessions obnoxiae videntur.

¶

Ceterum Sinensium imperium non sine Dei providentia in media Asia constitutum est tot iam saecula conservatum mihi videtur, nec ror, sine magna perturbatione easurum. Nec nos esse infausti aut inventarum reliqui, sed inediti; dum semper maiora auctoratur, in maxima pericula atque in extrema penie discrimina incidat.

EUCALYPTUS.

QUID INTER ARTEM TRAGICAM ANTIQUAM
ET RECENTIOREM INTERSIT

Quae et quanta discrepantia sit inter tragicam artem antiquam et recentiorem facile intellegemus, si Sophoclem et Shaksperium respexerimus; ii enim veluti antistites artis tragicae, ille apud veteres, hic apud recentiores, habentur. Quam rem nos, ratione huius ephemericis naturae habita, breviter strictimque prosequemur; qui vero absolutam quaestionem desiderant, ad uberrimam illam et ornatissimam dissertationem a L. Horton-Smith exaratam, quae inscribitur *Ars tragica Sophoclea cum Shaksperiana comparata* (Cambridge, Macmillan and Bowes, 1896), delegamus; ab ea multa sumpsimus, pene ipsa verba.

Inter artem igitur tragicam antiquam et recentiorem hoc maxime interest, quod haec non solum hominum facta, sed etiam intimos et vehementes sensus et mores effingit; suavis et varia est et hominibus et temporibus maxime accommodata; ars autem tragica antiqua, ut ab Aristotele est definita (*Poet. p. 1450 A*), est imitatio non hominum, sed actionis (μίμησις οὐκ ἀνθρώπων αλλὰ πράξεως); quare aliena fere videtur ab hominibus et ab eorum curis. Cuius rei causae multae inveniuntur, quae forma et natura dissimili utriusque artis continentur. Atque primum de theatris et de actoribus dicamus. Immensa erant Graecorum theatra, quo spectatores sub divo conveniebant; actores vero, quorum numerum peregrinum esse nemo ignorat, personis et cothurnis ornati ita in scena eminebant et eo ordine eaque dispositione suam quisque partem agebat, ut non homines, sed potius viventes statuae viderentur.

Contra si recentiorum theatra exigua sunt, sine choro, sine orchestra, actores et plurimi in scenam loquentes induci possunt et soluti personæ cf. ex thurni impedimento, modo oculorum, modo corporis gestibus animi tempestates facile demonstrant.

Quod si ad originem transeamus. Graecorum tragediam a religione, vel: potius a Dionysij cultu ortam eiusque sacris semper consociatam, videmus. Apud Sophoclem vero, quoniam homines maxime excellunt, Dii tamen non minimas partes agunt; summum iustitiae officium Iovi quidem tribuntur, sed fatum adhuc adparat ex eius tragœdiis. In quibus mortui non omnes, ut ita dicam, moriuntur; sed spes animorum immortalis ita langevide effulgat, ut nulla fere esse videatur. Etiam apud Anglos, uti apud Italos, tragedia a divinis ritibus orta est, cum initio Christi vitam et mortem imitaretur, sed celeriter religioso in voluntudo (sit venia verbo) discusso, sensus et facta hominum exprimentis ad summum per Shaksperium fastigium evecta est. Apud hunc et latum ne regnet, an summa prædictus iustitia Deus per difficultis est quaestio; nihil enim certi affirmari, nihil negari potest, hoc tamen omnes concedunt et assentuntur, Sophoclis

PER ORBEM
(QUINDENORUM DIERUM ITER)

Ranavallo, cui post multas gerambulatas terras, si memoras licet plurimam saeculam in postremo huius commentarii numero maximus, beatamnam et in Algerio rure versantem demirabatur, cum me a regali contemplatione huc et illuc strepitus novi novique ictus, quasi erumpentes vulcani, Galliarum aerem perturbantes, abripuerunt. Massilio in stativis castris, ad Sanctum Carolum, dum milites plorantes confidant, plures inopinato incensi sunt; opificii tectum commoto aere ad viginti passuum deiectum est, tresque ex militibus vulnera, quamvis haud gravissima, accepérunt. Sed Bituriges interea graviora experiebantur, globi cuiusdam ignei qui ad tormenta bellica parabatur repentina explosionem commoti. Opifices quatuor globum melinite complebant; at cum forte extraneum aliquid in pulvrem incidisset, illa, levissimo quamvis ienit, marit, globum dislocat, milites quinque vulneravit; aëris terraeque concussio disigit etiam ac longinas domus attigit, vitra fregit, ianuas divulgit. Haec omnia ex unius globi explosione: quid, inquam, in futuro bello evenerit?

Sed auribus tot ictuum strepitu attonitis non extrema haec tantum sunt quindenorum dierum mala; mox finitima Germania novum profert vaporitmarum occursum, in itinere a Maizières ad Morhange. Sorte tamen accidit, ut earum altera nonnisi lapides et similia, ex fodina in curibus extracta, deferret; altera contra nihil; duo tamen opifices, machinarius nempe et ignis custos, mortui sunt.

Dum haec in terra geruntur, insolita germanicus aer admiratur; globus areostaticus navi in portu Kiel adligatus, divisa extempore fune, quasi ex arcu sagitta, in nubes aufugit; erant in navicula globo commissa centurio quidam ac optio ex classiariis: infortunii exitus adhuc ignoratur.

Angliam inconsulto appropinquavimus; cave tamen ne Londinensem portum appeleris, ubi morbus, cui ab insensib[us] nomen inditum longe lateque debacchatur, ita ut singulis hebdomadis centum et amplius interficiat, et illustrissimos viros corripiuerit, lord Salisbury, Chamberlain, Goschen, Labouchère, Morley. Præsensisse haec reginam puto, quae aliquot ante diebus, Nicaeam ad Varum felici ituisse petuit.

Nec Iberia profecta, si publicas spectemus res, iucundiora praesefert. Milites ex infausto bello superstites Valentiae urbis vias catervatim percurrunt ac plurima sibi debita stipendia, nunquam soluta, magno clamore depositunt; haec dum civilis belli proxime exorituri rumor in dies crescit; quod postremum malum ab infelici republica ut procul sit, ominamur ex animo. Madridum interdum leviora conturbabant, aurigatum nempe desertiones, qui assignato suae operae pretio parum contentos se esse conclamabant. Sed tamen neminem ex iis sortitum esse puto, quod Ilerdae sors fabro cuidam minata est. Eius enim prægnans uxor infantem plena valetudine praeditum parentis, cognitorum proximorumque omnium summo gaudio edidit:

at media ex partu nondum diffuxerat hora, cum repente novis doloribus torqueri coepit, ac statim binas infantulas prodidit. Neque satis diem enim omnem, noctem, diem crastinum inter dolores pene continuos traducit mulier, tandemque sub vesperam quartum, quintum, sextum, mehercule, septimum filium parit, optimæ forma omnes, at onines iam vita functos. Puerpera quæ exercitum genuerat, optime valere dicitur: res bene ei vertat!

Tristia redent: humanarum enim ferum est ut fausta infaustis longe superentur. Apud Syracusas ex Bruiser iaculatoria anglica navi, Hyacintho ab insula protecta, ducem quendam ac ex classiariis septem fluctus immanis diripuit ac cito obruit, nec ex ipsa, electricae vis adhibito lumine per noctis densissimas tenebras, aliquem ex naufragis conspici potuit: itaque post inutiles ac per totam noctem frustra perductos conatus, mane tandem facto, navis vexillo ad medium hastam demisso, Syracusas appulit.

Inter incendia per orbem omnem, illud in urbe Neo-Eboraco exigitum insonuit, quo hospitalium Windsor brevi est consumptum, cuius suppeditat damnum ad decies centena millia dollars; mortuos quadraginta; vulneratos quinquaginta enumerant. At ibidem ridiculum aliud huiusmodi evenit, quod tandem hodierno iterum finem faciat. Cauponam in Bleeker street ignis aggreditur; milites ex vigilium cohorte statim concurrunt; at aquam in fistulis concretam nullimode eiaculari licet: quid inde? equidem, caveam statim milites ingrediuntur, dolia proferunt, ac vinum undique in flammas profligunt, quousque ignis extinctus est. Qui cauponam exercebat utrum eam omnem adustam, an vinum effusum videre maluisset, adhuc ambigitur.

VIATOR.

REVERENDUS INDEX
VARIA
O parentum charitas!

Nicephorus Nasturtium puellum, unicum suum, quadam die rusticatum ad vineam deduxerat.

Ilic coloni filii, gestientes laetitia ex adventu dominuli sui tam bene compti ac tam amabiliter arridentis, comportare flores, donare aviculas ad solemnum diem servatas, persica et armeniaca mala, et ficus, et quidquid optimi penes haberent offere puello, circumstare iucundi.

Aderat asinus, quo ad campestria utebantur. Nulla mora. Clitellas docilli lumento, vestes et sacculos clitellis, vestibus et sacculis Nasturtium imponunt, et vocantes, ut pueris mos, et exultantes exultantem Nasturtium, quasi triumphali pompa, ad Nicephorum adducunt, qui una cum colono campum et vineam invisebat.

Circumeuntes, circumferentes absunt in gaudio felicissimum diem, quo vesperascente Nicephorus filiolum in urbem reduxit. Alte insederat haerebatque animo puerili illa laetitia, et omnes sermones eius cum matre et cum domesticis illa redundabant.

Hinc perpetua pueri circa patrem interrogatio: « Quandonam, tata mi, rursus in vineam? »

In procaenaculum sedebunt dum caena paratur; Nicephorus assidue percontanti puello, ut solaretur: « Catelle mi », respondit, « vel nunc, si placeat, ire poterimus; ascende ». Tenuitque

super genua paterna filium, et, motu salientis asini simulato, ita faciebat, ut equitare prorsus laetabundo filio videretur.

Ad coenam geminos vocatura mater ingreditur, nec sine intimo materni pectoris gaudio markum carissimo blandientem invens: « Atqui habes te bene sic, o suaviolum et verculum nostrum; sed satis nubē esto, ut vestatis ambo cae- natum ».

At puellus: « O mamma, inquit, sine me adhuc equitare, nam pater meus ab illo coloni asino nihil differt ».

O parentum charitas! Comparanti filio ambo arriserunt.

*

Systema metricum apud Anglos inventum.

Nuper Norvegia ferreos apparatus pluribus pontibus erigundis anglicis officinis iussit; scandinavi tamen architeti quum exemplaria typorumque figuræ opificibus et opificiis tradiderunt metria methodo et ratione, metrica mensura usi tamquam basi sunt.

At opifices anglî metricam respuebant methodum, namque haec non mediocriter assuetam diversis metiendi modis mentem turbabat; ita igitur una cum methodo opus et lucrum, quæ duo ad alias gentes delata sunt.

Post haec negotatores, et possessores et redemptores officinarum rempublicam rogarunt de lege qua systema metricum-decimale illico et in scholis traderetur, et in legitimis dimetendi modis unus haberetur, ne Anglia dum propriis uit vult tantum, alienigeno privetur proventu.

*

De musica et poesi, utra praestet.

EPIGRAMMA

Carmina dicentem audivit Philomela poetam,
Atque ait: Haud nostris cantibus aequus eris.
At vates contra: Cur me temeraria temnis?
Auribus ipsa hominum, mentibus ipse cano.
Num corpus praefers animo? Iam despice utrumque.
Sunt tua grata homini, sunt mea grata Diis.
Delictus tantum; nihil ultra; ego carmine possum
Sæpe viros, semper conciliare Deos.

P. d. V.

*

Ioci ex historiis.

Rabelais, inter Galliae litteratos celeberrimus, cum olim Lugduni esset et Lutetiam reware, pecunia deficiente, nequirit, hanc instruxit falaciam: pulvrem e latere sculpturit, duobus chartaceis foliis involvit, quorum alteri *Venenum in Regem*, alteri *Venenum in Delphinum* inscribit; deinde, relictis super mensula plicis, deambulatum egreditur.

Itaque, illo absente, caupo cubiculum eius subit, plicos adspicit, vixque inscriptiones perlegit, cum nulla interposita mora ad magistratus currit, omniaque referit.

Ren statim ad regis administratos communicatum rescriptum brevi sequutum est, ut veneficus ille eruditus publico aere Lutetiam transducere: quod erat in votis. Rabelais enim, cum illuc pervenisset, nomen atque statum pandit; pulvis sedulo examinatus innocuous repertus est, et pseudoveneficus in libertatem restitutus, plaudentibus civibus, quod tanta calliditate optata fuisset consecutus.

C.

solum dolendum est, quod Martuccius aetatis vitio, ut equidem suspicor, non omnes suscepti laboris difficultates superare valuerit; ubi mendosa aut dubia erat codicum lectio et ad conjecturas erat confundendum, imparem se praebuit; multa autem omisit quae, animadverti poterant ad illustranda verba auctoris sui, praesertim veterum poetarum locos proferendo a quibus nonnulla Fr. Paracletus in rem suam derivavit. Sed quisnam erit tam severo superciliosus ut ob eam rem Martucci meritis quidquam detrahendum putet?

F. RAMORINO.

DE PUEBIS IN CRASTINUM INSTITUENDIS

MEDITATIONES POSTUMAE

MEMINI me rusticantem et sub vesperam cum rustico sene prope hortum colloquenter, ingenuo ferme sed sincero animo agrorum pulchritudine capto, ea prope Horatii iterasse: « Beatus ille qui procul negotiis... ». Quibus rusticus, callide, ut putabat: « Pulcre loqueris, respondit; at ego novi quendam ex cognatis, qui apud provinciae praesidem publico munere fungitur, lauto stipendio vivere, nec quotidie ad solum ligone versandum, ut nostrum est, cogi; quae mehercule et filii meis velim sorte contingere ».

Itaque in re de qua loquimur, aptissime haec invenientem redeunt; magis enim arduum studiorum exitum fieri necesse est, cum sui erudiendi cupiditas non adolescentibus tantum honesti ordinis alliciat, sed omnes cuiusvis coetus arripiat cives, ita ut singuli ad altiora nitantur, et plerumque ad rempublicam, ut aliquod officium sortiantur, confluant catervatim.

Hinc enim si rustici senis est desiderium, ut natus vitae sortem leniorem comparet, natorum inde, et praecipue ex quo legibus omnes milites fiant, post emerita stipendia domum redeuntium illud in primis spem sovet, ut ad urbem redeant et in urbanis commodis, que maxima liceat, potiti, vitam reliquam exigant.

Linquuntur interea agri, opificia; rusticae industræque res languescere quasi videntur, et quotquot sunt validæ hominum vires vana atque ephemera omnia, praeter duo illa, prima ac praesertim necessaria, persequuntur. Tributa denique in dies ingravescens, ad tot exercitus et classes pacis custodiendas causa instructa, reliqua tollunt, quae cives ad bona vivendi comparant: sunt imo et regna quae pessimo omnium morbo laborent, probti de Gallia novimus, cuius paulatim populus ita numero extenuatur, ut opportununi, pene dicam, appareat, illud a lege Iulia de maritandis ordinibus cautum redintegrare.

At contra omnibus, et his praecipue qui populari coetu gignuntur, id numquam satis commendatum erit, ut contenti sua sorte sint, ut prima illa documenta quae ad mentem erudiendam acceperint sibi in inquietudinem, reipublicae in perniciem vertere nolint, ut quae pater gesserit negocia haec filius, cum validus sit, accipiat, diffundat, confirmet: ut quisque compertum habeat operam, quam quaestus lucri causa, causidici vel medici parum edocti pretio locant, facile manuum adsiduo labore utilitate simul ac nobilitate superari, ut denique omnes recognitent quae artificio vel agrorum cultu comparantur ducentae vitae tantum esse necessaria, ideoque maioris quodammodo habenda, quam quae tot literarum studiorumve inutili ac saepe mendaci pompa ostentantur. Exempla virorum qui idem senserint illustria

adsunt: iamque Catonem illum senem morum reipublicae custodem acerrimum, summa senectute suis manibus praedia coluisse Cornelius auctor est; idem de Georgio Washington americanæ libertatis assertore ac vindice, atque foederis septentrionalium civitatum statore legisse memini; Leonem Tolstoi, christiani quem nunc vocant *neo-socialismi* praecomen, manus pariter calamo ac bidenti admoveare notum est. Sed cur humanis egemus? Exstat Divini Redemptoris cunctis propositum exemplar, qui ad trigesimum usque annum Nazareth Iosephi in humili domo occultus vitam fabrili opere sustentavit, ita ut cum postea miraculis ac sermonibus innotescere coepit, attoniti cives dictarent ad invicem: Nonne est hic filius fabri?

Quod profecto exemplum si saepius recogitaretur, haud equidem ita frequentes in adversam fortunam hominum querelae exaudirentur, nec reipublicae dolendum esset, quod tot parasitorum inutile agmen sibi alendum in dies augeatur.

I. ANTONELLI.

SURREXIT! ⁽¹⁾

Surrexit: Hvae plaudite posteri!
Surrexit: ira Tartarus infremat!
Surrexit, atram qui peremit,
Dura ferens moriensque, Mortem.
Cum duxit Christi Mortis aculeum
Armata posset fulmine frangere,
Mavult inermis, dum latescit
Forma Dei, superare Letum.
Humana Leto membra, nec invia
Crudo dolori, cominus obicit;
Ut, saucius, nos sauciatos
Ad vegetam revocat salutem.
Obses benignus, vincula sustinet,
Virgas aceras, sertaque spinea,
Clavos cruentos, lanceamque,
Quae vel in exanimem ferocit.
Quo sic perempto, membra reviximus
Inserta Christo: divite gratia
Ornata nunc, ornanda quondam
Aethereo Superum decore.
Surrexit ergo Christus; et induit
Iam non caducam, non cruciatibus
Obnoxiam carnem, sed in qua
Perpetuos celebret triumphos.
Iam sole fulget clarior; ocior
Volat procellis; clausa per ostia
Subtilis intrat; tanta corpus
Ex animo repetit decora!
O Christe, Leti victor! ovantibus
Te salva Tellus, te domus Aetheris
Collaudet hymnis! victa vero
Mors rabie fremat impotenti!
Tu, cum sepulcro me quoque iusseris
Prodire Iudeus, atque resurgere:
Da, quaequo, tunc inter beatas
Sistar oves, quibus astra pandas.

FRANC. X. REUSS.

(1) Haec oda scripta fuit post auditum Laurentii Perosi opus musicum de Resurrectione Christi, cuius operis pars prior in plangenda Christi morte versatur.

DE VARIA MORTIS IMAGINE SAECULORUM CURSU

CONSIDERANTI et memoriam antiquissimi temporis repetenti leviter fortasse videbitur rudibus olim indoctisque hominibus Mors supremum malum fuisse. Postquam enim, poenas luens intemperantiae sue, ille nostri generis pater coelestibus deliciis expulsus est, nudus et errabundus ferarum minas et imbrum inclemiam una cum uxore toleravit: qua orbatus, improvisum mysterium intuens, solitudinem horruit et primus lacrimas miserabiliter effudit. Iam tum mortis cogitatio continuo hominum facultates perturbavit. Nam, ut illa omittamus quae orientis solis scriptores rerum nobis tradiderunt, apud Homerum fatalis hora virorum cum atra nocte comparatur (1), et omnia quae ad eam attinent luctum metumque inducunt: nec dissensisse ab eo poetas aetatum in sequentium videmus, qui ad unum omnes teterim Mortis imaginem moestis versibus effingunt. Quae quidem opinio temporis progressu magis atque magis occupat animos: ut in latinis poetis cerni licet, in Horatio praesertim, qui ob oculos subiucere gaudet horridam deam aequo pede regias et tabernas pulsantem, vel nigris alis devotos mortales circumvolantem (2). Nil mirum: deerat solacium fidei ac religionis; nam caeco Fato in terras missam putabant veteres Mortem; verum, cum eam consilio divinis parere cogitabant, minus horrere soliti erant: ut delicatissima fabula Endymionis, cuius oculi clausi sunt in Latmo monte osculo Selenis (3); ut Hecubae lamentatio in *Iliade*, cui gelidum filii corpus flos videatur, quem sagitta Apollinis dulcissime succiderit (4). Socrates, omnium philosophorum facile princeps, ut est apud Platонem, qui eum supremo vitae momento cum amicis ac discipulis de immortalitate animorum colloquenter facit, mortem non timendam sed optandam censem. Est enim liberatio a vinculis incommode corporei, quod philosophi, ut sapientiam adipiscantur, maximopere contemnunt. Ipse autem hanc de vita migrationem bona cum spe suscipit, se ad deos profecturum et veritatem, quam semper secutus est, in beatorum regionibus potiturum (5).

Ne de ethnicis scriptoribus plura dicamus, ad nova accedamus tempora. Christus, ut subruens genus humanum redimeret, cruci affixus obiit: eiusque morte nihil maius ad augendas fidelium multitudines profecit. Fracta vidit tela sua implacabilis diva: terror fugit subiitque animis pax et fides. Si Graecus mortem libens accepit, martyres nostri fines excedunt, laeti alacresque arripiunt complectunturque supplicia. In clamore et sanguine, in cruciatu et vi, pueri, virginis, senes gloriam supernam collaudant et rident. Ne exquisita quidem imperatorum tormenta triumphum novae militiae prohibere potuerunt. Quam multi, illorum clarissima exempla secuti, divitiis commode spretis, crucem ipsi amplexi sunt! Quam multi, brevis aevi memores, mortis cogitatione permoti sunt, ut a celebritate urbium et frequentia negotiorum in parvo tuguro vitam egerint, dummodo beatorum numero adscriberentur! Tamen, sicuti pleraque rerum initia habentur, media quam dicimus aetate, quamquam firmior in animis vigebat fides, imago mortis vaga fuit et indefinita: raro enim poetam vel pictorem invenias, qui sensibili forma hunc cotidianum eventum scriptis vel tabulis pictis induerit.

(1) HOM. II. I. VI, v. 11; I. XXIV, v. 735.

(2) HORAT. Carm. I, 4; Sat. II, 1.

(3) CICER. Tusc. disp. I, 38.

(4) HOM. II. I. XVIV, v. 759.

(5) PLAT. Phaed. cap. XII.

tragoediam omnem hominum vitam mala mixta bonis continentem exprimere atque effingere.

Chorus autem in antiqua tragœdia nullo modo deesse poterat; quin etiam initio primas partes agebat, ut in Aeschyli *Supplicibus* videmus; deinde circumscriptus et ad secundas partes detrusus modo uti actor animo demissos excitat, ardore aut ira effrenatos mitigat, virtutem laudat, vitium reprehendit; modo uti spectator quid de rebus actis sentiat exprimit; utrisque partibus favet, ita tamen, ut quas potius sequatur vix intelligi possit. Itaque huiusmodi chorus, quemquidem habet Sophocles, apud Shaksperium nullus est.

Quod autem ad tres, quae dicuntur, unitates actionis, loci et temporis pertinet, magna inter Sophoclem et Shaksperium est discrepancy. Hic enim

in medias res

Non sacus ac nosas auditorom rapit

(Hor. Epist. II, 3, 148); ac quamquam in rerum varietate actionem tuerit, tamen dimidium vitae hominis, id est in *Machabeo* fabula, mutato scene apparatus et magno tempore posito intervallo, ante oculos ponit; Sophocles autem et discrimen vitae supremum et tantum peragit et quae ad originem et ad progressum fabulae declarandum valeant, per chorum aut per nuntios profert. Res potius narratur, non agitur. Chorus autem a principio fere usque ad tragœdia finem in scena permanet. Quorsum hoc spectat? Ad temporis unitatem. Nam chorus per totam fabulam in scena permanens et una cum spectaculo animo temporis intervallo transilire nullo modo poterat.

At multæ aliae cause sunt, quibus ars tragica Sophoclea a Shaksperiana differt. Quid enim dicam de re metrica? Nam Sophocles tragœdias suas a principio usque ad finem numeris exornavit; versibus loquuntur magnificis non solum præclarissimi actores, sed etiam nuntii, et ssepe etiam servi; contra Shaksperius versibus mira cum arte orationem solutam adunxit. Huc adde, quod tragicis græcis poetis fabulas ab heroicis tantum aetatis ducere licuit, exceptis Phrynicis, qui cum suo periculo *Miletum capti* fabulam (cf. Herod. 6, 21) et Aeschylo, qui *Persas* docuit; Shaksperius vero, materia uniuersa sumpta, mirificas suas tragœdias composuit. Praeterea Shaksperius in fabulis multa et iocosa exhibuit et comica et ridicula (cui enim non sunt nota, ut exempla proferamus, et scurræ facetae in *Rex Lear* et *fossorum* et *Hamleti* lepidissimum illud colloquium?), quibus rebus Sophocles in suis fabulis nunquam usus est. Quid denique dicam de magno temporis spatio, quod est inter Sophoclem et Shaksperium? Tempora mutantur - uti dicunt nos et mutamur in illis. Leges, religio, cultus, doctrina, mores, omnia mutata sunt; quid mirum, si etiam ars tragica est mutata?

D. TAMILIA.

CARMEN EPICUM SAECULI XV

NUNC PRIMUM IN LUCEM EDITUM

Q UOTIES mentem atque animum ad eam aetatem convertimus, quae a renascentibus litteris nomen accepit, non possumus quin admiratione prosequamur non solum magna ingenia quae tunc temporis provenerunt Italiaeque gloriam in immensum amplificarunt, verum etiam innumera illa litterarum artiumque opera ea aetate confecta, quae etiamsi a perfectionis fastigio longe abstiterint, tamen facul-

tatem et industriam maiorum nostrorum locupletissime testantur.

Nimirum apud omnes gentes id evenisse videamus, ut quo tempore per pauca quaedam opera omnibus numeris absoluta in lucem edita sunt et in deliciis haberi coepit, eodem tempore plurimi simul minoris ingenii viri florerent, qui iisdem studiis operam non sernendam navantes, quasi comitatum et cohortem maiorum atque optimorum efficerent, velut minora sidera, inter quae sol et luna splendidiora nitent. Ita apud Graecos quaedam quasi caterva philosophorum Platoni et Aristoteli aequalis; apud Romanos una cum Vergilio, Horatio, Ovidio plurimi vixerunt minores poetae, quorum opera quidem intercederunt, at nomina et memoria exstat.

Ut autem ad reviviscentium litterarum aetatem redeamus, tantum abest ut omnia eius opera vel prosa oratione composita vel numeris adstricta penitus cognoscamus, ut contra multa adhuc passim in bibliothecis delitescant, vel si edita sint, haud ita multum in studiosorum manibus fuerint. Itaque optime merentur de studiis nostris quicunque huic rei dant operam, praesertim qui carmina vel epistolæ usque ad id tempus inedita typis imprimenda curant, efficiuntque ut scientiae nostræ fines amplius quotidie provehantur.

Quo in numero habendi sunt nobilis vir Crispinus Mariani, patricius Cornetanus, Romæ degens, et Ioannes Martuccius Romanus. Horum prior, omnium rerum, quae ad illustrandam patriæ suæ historiam pertinent, investigator diligentissimus, cum in Fusco Paracleti Cornetani nomen incidisset cumque legisset, hunc virum Augustini Ordinis sodalem, ab anno 1460 ad 1487 episcopum Acernensem, nonnulla scripsisse latina carmina, praesertim poematione de bello a principe Tarentino in Ferdinandum I regem Neapolitanum illato (1459-1463), consilium cepit diligentius in eam rem inquirendi. Interea eclogam Paracleti, quam in bucolico poemate manuscriptam repererat Maiellanus typis Tibure vulgaribus, tamquam ad specimen. Postea cum omni cogitatione curaque in querendum poemam Tarentinum incubuisset, tandem repperit exemplar eius etiam nunc servari in Bononiensi bibliotheca; statimque describendum curavit. At aliis curis distentus rem perficere non potuit. Auctor itaque fuit Ioanni Martuccio, ut onus et honorem absolvendi negotii sibi sumeret. Qui cum via ac ratione sane laudanda novam et accuratiorem inquisitionem constituisse, multa de Fusco Paracleti scitu digna collegit; carmen autem Tarentinorum, collato praeter Bononiensem altero codice Parisiensi, illustrandum curavit; horum denique studiorum fructum, carminis editionem doctis prolegomenis auctam paravit; quae nuperime Romæ in lucem data est. (*Un poema latino inedito del secolo xv sulla tentata restaurazione Angioina*; edizione non venale di soli cinquecento exemplari. Roma, Giovanni Balbi, 1899).

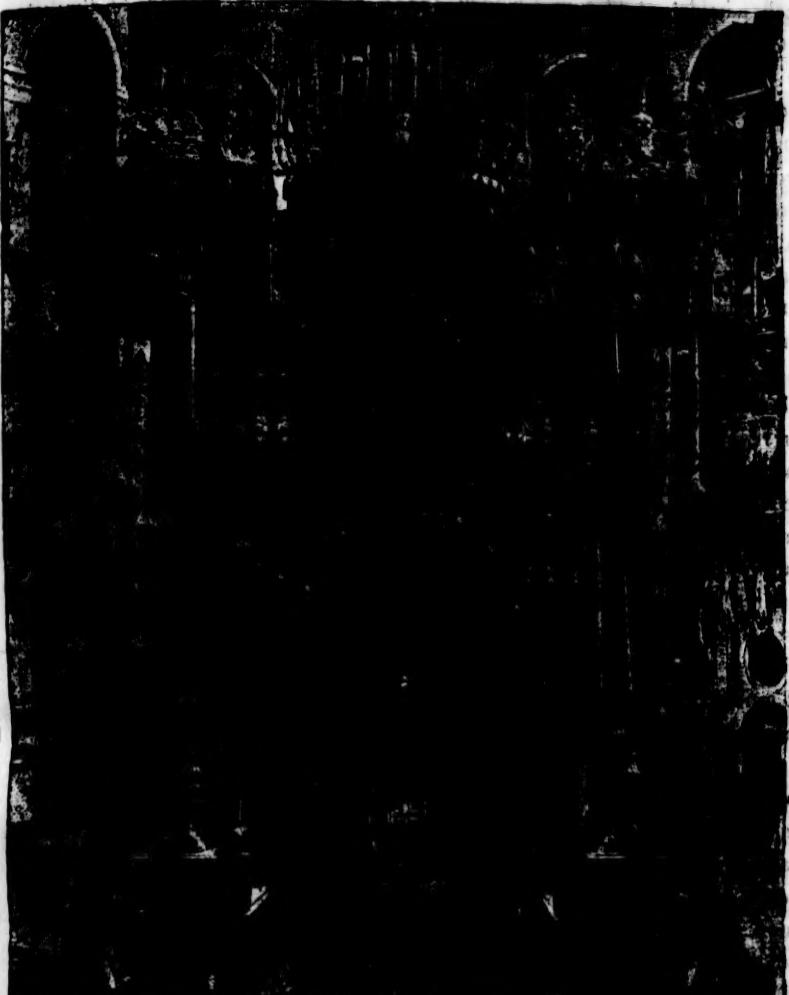
Fr. Paracletus, Ordinis sancti Augustini, ex vetera et nobilissima Malvetiorum familia bononiensi originem duxit, ut videtur, at Corneti natus est. Lector philosophiae et theologie fuit in Universitate Bononiensi circa annos 1458 et 1459; mox ad Studium Senense translatus; ubi paulopost (1460) a Pio II (Piccolomini) in episcopatum Acernensem electus. Hoc munere functus est usque ad mortem, quae fuit anno 1487, cum ipse, si fides habenda est codici cuidam Salernitano saeculo xvii conscripto, septuagesimum nonum aetatis annum ageret. Exstat, in membrana archivi Salernitani epitaphium, quo Acerenses diocesani sepulcrum eius ornatum voluerunt.

Fratri Paracleti opera nobis nota haec sunt:

1. *Liber de passione Domini* versus heroico conscriptus, Pioque II pontifici dicitus « ex Bononia ad IIII nonas octobres MCCCCCLVIII »; legitur in codice I, VI, 231 bibliothecæ Chigianæ. 2. *Carmen bucolicum ad Pium II*; quod sex constat eclogis, quarum quinque primis tituli sunt: *Querulus fletus*, *Laus pastoris*, *Pastoralis ambicio*, *Satirolus*, *Amor pastoralis*; novissima in laudem Pii II composita caret titulo suo. Legitur id opus in codice bibliothecæ Augustobonensis (Troyes, dép. Aube), a Ioanne de Vepria manu exarato sub finem xv saeculi; exstat etiam sed in fine mutulum in codice quoddam Vaticano (Regn. 643). Hoc bucolicum carmen scripsit Fr. Paracletus anno 1459, cum Pius II Pontifex Mantuae esset, ubi concilium indixerat; ut expeditionem in Turcas pararet. 3. Post eclogas Fr. Paracletus, iam episcopus Acernensis, epicum illud carmen paxi, cui titulo dedit *Tarentina*, quod ex duabus codicibus, ut nuper aiebam, Martuccius edidit. 4. Denique iam senex, cum pontifex esset Paulus II, satiras quasdam compositus, quae etiam nunc leguntur, licet nullus eorum vetus codex exstet, quem noscamus.

Carmen Tarentina a Martuccio editum quatuor libris constat. In primo post breve exordium narrat poeta, cum regnum Neapolitanum gratia pateretur, magnanimi Alphonsi virtute pars; indigne Allecto flaminisque sensisse invidiae; inde in concilium Inferorum Deos vocasse; omnes adcurrit certatim, et Livorem et Discordiam et Fanem et Senectutem et Tremorem et Pallorem multoque alios, quorum imaginem graphicè depingendam curat. Noster; qui postea sermones refert in concilio habitos ab Allecto et Megaera, quorum summa haec erat, ut ad turbam pacem Parthenopeam princeps Tarentinus excitaretur, qui, *Odio et Furore et Impietate* comitantibus; ferox in Ferdinandum regem bellum moveret. In secundo libro narratur Tarentinus princeps, ambitione et labore caecatus, consilium iniuste Ferdinandum ex regno pellere et genus eius fugitibus divellere nomen; huius rei causa egregio proceres ad se vocasse et post multas epulas aperuisse consilium suum, quo audito coniurasse omnes foedusque per sacra Belligeri firmasse; deinde auctore sacerdote Phoebi, legatos misisse ad Renatum Andegavensem, qui in Provincia degebatur, ut ducem ad id bellum nominarent. Renatus legatos benignè exceptit, et spe ductus Neapolitani regni potius, et non filium designavit, qui exercitu praecesset. Illius liber totus est de expeditione paranda. Renatus filio accersito, consilia dat ad bellum gerendum, et nonnullis infestis signis admonitus, precatur Deus, ut sibi et filio faveant. Tandem paratis rebus omnibus solvit Andegavensis classis cum exercitu, et prospero cursu ad litora Parthenopea appellit. In quarto libro denique ultimos belli casus narrat poeta, de populationes a militibus factas, Ferdinandum miserum regni sorte excitatum et ad defendendum omnia necessaria molientem, mox, Dis faventibus, processu cladem et ditionem, Tarentini principis fugam et mortem. Clauditur poema Inferorum descriptione, ubi Tarentinus exceptus et damnatus saevissimis tormentis cruciatur.

Non est hic de Fr. Paracleti poemate iudicium ferendum; haud desunt quidem in eo litterarum veteres, satis aptae descriptiones rerum, sat accommodati cum rebus tum personis sermones. Itaque inter carmina eius aetatis que multa et pulchra sunt, non ultimum habebit locum. Laudem igitur tum habeat Martuccius, cuius labori et diligentia editio huius poematis princeps accepta est referenda.

Sacellum S. Sepulcri, Hierosolymae.

exercuit. Inde illac Europaeis facta via, quibus antea non licebat.

Quae ad orientem Mortui maris terrae essent ante-hac ignorabantur. Prima haec descriptio ac typus in R. P. Manfredi laudem cedunt.

Neque novum hoc annalibus, neque novum doctissimis illis viris, qui, sine ira et studio, in monumenta incumbunt, quibus potissimum geographicae notiones apud nos amplificantur. A primo enim Ecclesiae nascientis exordio et ab ipsa Evangeliorum vulgatione prima hoc semper existit, ut, qui Christi fierent praecones, hi non modo bene de humano genere ac de cultu et moribus, sed de artibus quibusve et literis pariter mererentur.

L. M.

CHRISTIANORUM PASCHA

ET HIEROSOLYMAE RECORDATIO

Quum memoria Christi mortem subeuntis, atque ubique terrarum his diebus a Christianis celebretur; omnium oculi, ut ita dicam, sua sponte coniici, omniumque cogitationes in Hierosolymam conferri videntur, praesertim in templum immani magnitudine, quod quadraginta circiter sacellis Calvarium, Sanctum Sepulcrum, ac cetera id genus complectitur loca, quae Christus aut patiens, aut moriens, aut resurgens perpetuo digna reddidit honore. Ceterum immensum illud aedificium, seu, ut rectius loquar, aedificiorum collectio, neque exquisita arte, neque diviti cultura ornatum appetet, ut nitebat quandam regali Constantini munificentia. Etsi tot tantaque ornamenta sive catholici nominis hostibus infensiissimis, sive temporum vetustate sunt deleta, maximum tamen incolumente adhuc manet Christi sepulcrum.

Puto equidem neminem fore, vel dubii tenebris obsecatum, qui quum illum sanctum adeat locum,

intimis animi sensibus vehementissime non excitetur ac quodammodo pervadatur: illic oculi, demisso in terram intuitu, quiescere; genua, sacro quodam terrore perculta, flecti, lingua conticescere, ac mens ipsa, tanta vi magnitudinis obruta, plane deficere.

Longum est huius enumerare vicissitudines sanctuarii, quod vices ferro ignique direptum, totidem restitutum est, ac plures ab imis iterum excitatum fundamentis. Potentiam conatus divinae repugnantes virtuti irriti semper habendi sunt, ut historia abunde nos edocet: rates Hadrianus imperator Calvarii ac Sancti Sepulcri memoriam plane perfecte que se deleturum, Iovis ac Veneris cultui ea loca dicavit; sed incepta non est assecutus. Nam centum nonaginta et uno post annis immortalis Constantinus, idolis deitatis confactisque, sanctuarium in pristinum restituit cultum: auspice autem Helena, eius matre, luxuriosum atque immanis ibi molis templum, decens circiter annis, exstruendum curavit. Nam muri, ob regalem eius liberalitatem, ornati sunt exquisitione marmore, ac lacunar ipsum tanta vi atri obductum nituit, ut aureo, si ita loqui fas est, sequori, fulgi-

daque luce mirifice coruscanti simile esse videretur. Sed Cosroes Persarum rex, auro ceterisque thesauris direptis, flamnis templum dedit; adeo ut Hierosolymae praesul Modestus illud ab imis fundamentis instauraverit quindecim circiter annis. Sed kaliffus Hakem, qui Aegypti Neron cognomento dicebatur, anno millesimo decimo post Christum natum sanctuarium solo aquavit, quod postea Christianorum sumptibus Christi sepulcrum undique invisentium ad unguem in pristinum restitutum fuit. Postquam e Turcarum manibus Hierosolymam Gothfridus e Bulnionio abripuit, in primis statuit ut sancta aedes nunquam Christi orbaretur sacerdotibus, qui divina officia quotidie peragerent, externoque cultui digne prospicerent: at vero temporum vicissitudinibus factum est,

ut domus Dei solitudine ac squalore obsita miserum in modum tabesceret, donec fratribus a Francisco Assisi institutis sanctuarii cultus et decor anno christiano millesimo ducentesimo trigesimo creditus est. Hactenus de exacti temporis calamitatibus: pauca nunc de praesenti templi statu.

Nostris hisce diebus templi forma, ex stylo romano atque ogivali saraceno, illi ferme linearum arti

respondet, quam Modestus, ut diximus, Hierosolymae praesul instituit, si ea excipias, quae sensim processu temporis per milites a Cruce nuncupatos innovata accepimus. Immani magnitudine sanctuarium quattuor praecipuis constat partibus, nempe aede, ut dicitur, orbiculata, quae Christi amplectitur sepulcrum, sacello Franciscano, quod Christo dicatum est Virgini Matri se ostendenti; Calvarii templo et subterraneo fano Crucis inventae sacro. Quattuor hae partes per aediculas, sacella, ambulacula iunctae vicissim ac sociatae sunt; triplici insuper coenobiorum ordine circumdantur, quae incolunt non modo Franciscales, verum etiam Graeci atque Armenii a Romano Pontifice dissidentes, Syri, Copti, ceterique, adeo ut diu noctuque precibus, hymnis, cantibus sancta resonent loca diverso ritu atque idiomate. Varia igitur templa, plurima sacella, aediculae, coenobia, aedes Turcarum excubias agentium, haec omnia in unum collecta, quod supra diximus, aedificium constitunt quattuor milium metrorum quadratorum superficiem occupans, in qua omnia continentur, quae ad Christum in crucem actum, aut mortuum, aut sepultum, aut denique ad novam excitatum vitam referuntur. Ibi enim videre licet lapidem, in quo Christum e cruce depositum unguentis atque aromatibus delinitum ac syndone involutum acceptimus; columnam, cui devinctum flagellis caesum audivimus; Iosephi ab Arimathea atque Gothfridi e Bulnionio sepulcrum. Multa quoque, quae spectentur, digna sunt, ut ulla sancto Longino, piis foeminis Christum querentibus, Mariaeque a Magdala dicta: utrinque aediculae in quibus multa Christi morientis commemorantur, veluti locus, in quo milites Redemptoris vestem partiti sunt inter se, in quo Virgo representatur septem doloribus conflictata, in quo denique, ut cetera praeteream, mundi Servatorem cruci fuisse affixum memoriae traditum est.

Dolendum id tamen, Sancta Loca adhuc sub potestate esse Turcarum, atque haereticos ipsos ibi sacra peragere, qui in Dei domo saepe mercatum

Locus Sepulcri D. N. Iesu Christi.

impudenter habent, eamque vel sanguine inficere non dubitant, quum de sacris faciendis una cum catholicis iniuria contendunt. Proh Deum immortalis! Quamdiu catholici reges atque imperatores magno cum dedecore religionis nostrae patiantur Calvarium et Christi sepulcrum a Turcis atque haereticis vexatum et profanatum?

HERSILUS.

Ipse Dantes in *Comedia* reginam dolentis regni non describit; et Petrarcha in carminibus suis abstrahit a Vergiliiana recordatione Iridis lethalem crinem evelentis (1). Quod etiam absolute responderet illi quod feminae horum poetarum mystico velo circumfusae videntur et, ut ita dicam, inter coelum et terram suspense.

Sed paullatim tenebriae obsolvuntur, nebula carne et ossibus informatus. Solitarius homo in vigiliis mortem sibi effingit impiorum vindicem piorumque somnum, ut hoc unum sibi persuadeat: ad beatum perpetuo facientem omnium, asperitate, ira, avania ceteraque vita, quibus humanum genus et docile et primum, cavadum esse; quapropter in silvas abilis et in cavis ripibus speluncarum meditatur mortem. Eundem vulgas miscet cum angelo niveis aliis teneras casas custodiens et leves animas ducente per itinera coeli. In urbibus interdum pietate christiana florentibus, tunnuli incendios inhalant odores visarum, quae parve manus amissione pro defunctis educaverunt; et urnae candidis columellis statuisse marmoreis euonymate mentes viatorum secretae ac de optimis vites suaviter colloquuntur. Serrum corda! Veniet hora mortis, et quidem celebriter: nemo est qui scilicet securus metuat; nec homines enim ad tenebras Orci deducunt, nec animi ignes ad nibilum redigunt. Conspic manet nos peccatis et gaudium aeternum, pro quibus gloriosissimi martyres, divino afflato perducti, non dubitaverunt occumbentes. Id quoq[ue] antiquissimis temporibus horridum numen erat ruinam, quo se vesterit, afferens, et media aetate umbra sine corpore, recentioribus diebus, fide ac religione favente, naturae est factum, quod probos homines terrire nequit. In circuitu artium et litterarum Mors figuram quam maxime vacans simpat, a pallido specchio falce et clepeydra praedita: ad formosissima puerum, cuius siennam virginalem ad extremos sonnos infelix vates Recantensis petiverat (2). Tamen in tanta figurorum et imaginum varietate una atque immutata permanet operi Lubitanie falce recidens, quae, sicut in Dante Fortuna, orbem ventit suum, non voces, non querelas audiens gentium, quae in voraginem temporum sive prosperantes, sive inquietantes praeterirent.

T. COLAMARTINO.

HUMANUM CAPUT A BONARROTI EFFICTUM

ROMAE in regione transiberina ad ripam fluminis domus cum villula exstat per celebris, cui nomen est *La Farnesina*; haud magnum quidem aedificium, sed miris sane architectonicae ac pictoriae artis clarum monumentis.

Domum enim, natam potius quam aedificatam, ut ait Vasari, Augustinus e gente Ghisia, locupletissimus suorum temporum nummularius, e solo sua impensa excitandam curavit, Peruzzio artifice, anno post Christum natum MDIX.

Insignes inibi imagines in parietibus depictas licet in-

(1) VERGIL. *Aen.* I. IV, 700.

(2) IAC. LEOPARDI *carm. Amore e Morte.*

useri, quas Perseus, Sodoma ac ipse Raphael Sanctius egregie pimerant. Anque hic quidem ea in domo clarissimi ingenii sui vestigia posteritati reliquit.

*

Nunc vero, ceteris omissis, *de humano capite* dicam, quod aere incisum sub oculos ponimus. Fertur illud Bonarrotius carbone in pariete cubiculi, ioci gratia, delineasse, quem Danièle Volaterranum, discipulum sibi carissimum, de via expectaret.

Robusta lineamenta affabre expressa ac mira quedam severitas oris, vel ipsa haec summi artificis opus immortalitati commendant.

Minime autem assentior cuidam referenti, Bonarrotum ea severitatis nota voluisse pictoram Sancti rationem carpere, quasi nimium levem ac mollem. Neque enim quae eius erat virtus et comitas facile sinunt credere tam vulgari more fuisse usum cum viro omni profecto honore dignissimo.

GEOGRAPHIAE NUPERRIME ADEPTA

NOSTRIS hisce diebus ephemrides frequentiores percurrere sermone quoad pygmæas gentes in aquatorialibus Africæ silvis ab anglō Lloyd adeptas possumus quatuor reportas. Quae, ab aliis antiquitus tradita, certa fulbosæ, quæ, à recentioribus annuntiata, veluti incredibiliter videbantur, nonc assidua observatione confirmata hæc historicam fidem secundenda sunt.

Indigenæ huiusmodi anglicum peregrinum cantus sequabantur itinere, quo nec ipsi se viatori proderent, nec viatores adstantes et circumspicientes animadverteret. Aegre tandem respexit, et photographicis utens auxiliis, ordinum ac staturam repentina in photographicis apparatus coruscatione adipiscitur.

Intre monachos et cestibetos viginti duo assurgent. Mox, data capis colloquii cum principe eorum, haec refert: Acres mente homines habendi sunt; promissa barba, latè pectora, convenientibus artibus, et fortasse decoris uterque. Mulleribus ac viris indumentis et canticis ærborum, canentes quædam famosa opera; canticæ sunt, encyclo sagittæ et lanceæ veneno illitæ.

Non pagi, non oppida, neque subtilis mora loca; tota passim regione liberi vagantur atque soluti, quibus infinitum nemus una tantum et perpetua domus, quod Europæis tamen et invium et devium sit, et avium. Nocte cibis in exiguis casulis ad horas extractis, hiisque talibus, ut recte in illis assurgere nequeant. Primo mane habitata nocta relinquent alio migranti.

Nec minus anglico, bene de humano cultu ac de scientia meritis sunt illi duo, Christi præcones ad barbaros, de quibus epiphemis *Globus à Drawwich* emerat in septimo mensis anni 1898, nampe R.R. PP. Julianus de Rycke, qui in Nova Guinea Britannica flumen Veide affluens in Alkan compenerunt, et ignotis hactenus, ne perigratis adhuc, memoribus emensis, plura oppida degentium ibi populorum inviserunt. Fluminis, cui nomen *Sancti Josephi* impositum, duo in unum confluentia cornua in regione certa habent, et ex hisce dubibus alterum prosequunt usque ad fontes, originem invenerit ad radices montis, quem Montem Sanctæ Mariæ appellant. Hinc ipsa fluvialis haec, infusa annimes epulis, haustis niente carnibus et humero cruore, populus invenerunt. Novum insuper monstrem, quem *Mon-Lion* dicere placuisse, reliquis, descriptere.

At in regesto (*Bullettino Geographicae Societatis Italicae* ann. 1899, num. II) publici juris factus est geographicus et topographicus typus, quem R. D. Joseph Manfredi, latino patriarchio hierosolymitano addictus, vestigans vetus Arnon flumen (hodie *Mogreb* appellatum), affabre descripsit, regiones finitimas, montes inimicentes et rives nutrientes ad apicem totans, auxiliante collega G. Barberia.

Stationes præconum Evangelii transiordanicas aginam deducunt ab huius generis viro sacerdote, qui ab Naplusal primus Jordanem transtulit, et arcana illas regiones peragrare ausus est. Causa itineris in loca regnania cuivis cultui fuere morientis christiani Bethlehemitæ voces illic degentis. Sic anno 1875 aedificata illa statio, cui nomen *El-Carak*, sic anno 1880 illa cui nomen *Madaba*. Sic Turcarum imperator obserantes quotidie, et ex leges Beduinos illos dociles habuit, et legibus pronos, et anno 1893 *Carak* potitus, ius ibi primum et leges

Item reliqua eorum sententia est, qui existimant idem caput opera Sebastiani, a *Plumbo* nuncupati, delineatum esse; nimis enim artis peritia perfectum appetat, ut suspicemur Bonarrotii manum ab opere alienam.

I. CASCIOLI.

IN HIERONYMUM SAVONAROLAM

*Cum fera flamma tuos, Hieronyma, pascitur artus,
Relligio, sanctas dilacrala comes,
Flevit, et « Obl - dixit - crudeles parcite flammæ;*

Parcite; sunt isto viscera nostra rogo ».

*Sed quamquam immerito flagrant, Hieronyme, busta,
Regalique tuum funus bonore caret;*

Sorte tua gaude: haud moerens Ferraria ploret:

En tibi pompa, tuas quae decet exequias.

Nam tibi non paries alto velatur amictu;

Sed terras circum nox tenebrosa legit.

Iam tibi contextis lucent funeralia lignis,

Lucidaque astra poli; noenia tristis abest.

Semper bonos; carumque tuum per saecula nomen,

Christi donec erit Relligio et Pielas.

A. ARTIOLI.

nam prima, tertia et quinta nota musica inter nos tres prorsus absolvitur; in his tribus enim omnis harmoniae ratio et decursus optime continetur ».

« Musical », addidit mathematicus; « dic arithmeticam; nam illi tres numeri, primi sunt, et fundamentum habent omnium numerorum ».

Atque hic fateor inopiam meam et egestatem; aetheria quadam uncis quibusdam suis arripientem virum assequi non valui. « Tertius numerus », ille dicebat, « nil porro est, nisi primus numerus ter iteratus; quidquid igitur in uno est, in terno sit necesse est; hinc Resurrectio Persianae concordat cum Resurrectione Dominicæ; consonat haec cum veris adventu, quippe favonii et zephyris melioribusque solibus terra et segetes et flores et arbores quasi ab hiemali morte aut somno resurgent. Loubet nōs præses videtur e tumulo et morte, Iulium Faure devorantibus, assurgere, quasi vita auctoratis et reipublicæ inexterminabilis. Adde nunc, tribus hisce, duos annos, et memoratam artium recognitionem habebis, quam scilicet notam, summam, supremam et maximam harmoniam, qua Galliae vox terrarum orbem implebit... ».

Inquit his, tōto potitus pelago numerorum, fortasse eo pervenit, ut nec ipse se dicentem intelligeret. Me amatus proximiorem nunquam sic fuisse confiteor, tot inter arithmeticæ scopulos versatum et illis, et. dic seminotum. Domum redii... dormivi somnum numeris, spinisque refertum, infirmitatis similem, non quietis.

Sed summo mane eruditus idem vir, qui, totus in arithmeticis et geometricis suis, me victimam designaverat; id ostium est. Ingreditur; semivestitum me de salute rogat; amicissimum se profitetur fore, sed mediis in sermonibus, qui nihil ad arithmeticam, suo furore abruptus in haec ex tempore erupit: « Ignorasne tu omnia sursum et deorsum et circa in numero et mensura et pondere confiat esse? » — « Scio », dixi; « sed quorsum inec? » Ille mihi: « Audi... »

« Quinquaginta tibi sunt anni = 18250 diebus, quies addendi sunt 12 insuper ex bisextilibus dies. Habebis igitur tuae vitae summan diebus 18262 constantem.

« Hos absumpsisti: 6460 operosus.

6000 dormiens.

2962 feriatus.

1500 comedens.

840 ambulans.

500 aeger.

18262

Quid tibi, si dixeris hanc distributionem respondere musici et astronomici disciplinis? Re quidem vera gravitas sonus si tribuatur notae 5, alter assurget gravior ad notam 8, tertius ad... ».

« Ne me occidas! » deprecatus sum.

Sed ille ferox numeris suis: « Sol esto centrum compari, primus orbis in Mercurio erit 5, at, quia non est in centro circuli, sed in foco ellipsis, alter orbis erit 8 in Venere... »

« Nolo mori! » indignatus dixi; « tace, aut me e fenestra deiiciam. »

« Iam (illa mascula tigris ait) gratiora dicam:

« Quinquaginta hisce annis comedisti hac harmonica distributione cibos:

« Panis. Chilogr. 18000

Diversarum carnium 8000

Leguminum, ovorum, piscium 2890

Denique absupsisti potionem ex vino, lacte, aqua, etc. 35000

« Haec harmonice concordant in integrum... »

« Abi ad Acheruntem! » horrens irruui; et, pileo arrepto, eripi domo per portam, ne morerer; nam eadem de causa nolui per fenestram (in quarto solario erat) iter arriperet.

Cavete, lectores, ne in huiusmodi incidatis, et si fatigatos in hoc discrimen adduxerint, curate ut sint libera manus, pileus in manibus et calceati pedes ad providam fugam. Haec ego vobis. Valete.

Lutetiae Parisiorum, idib. mart. 1899.

A. VIEILLOT.

FRUSTULA

Alleluia!

REMEANTE iam anni vere adest Pascha, solemnissima inter Ecclesiae dies; nosque licet, laetitiae sese renovantis naturae alia ac longe prænobilis superaddita, gaudio gestire, cum Christus Dominus abiecto sepulcri lapide ac fracta morte surrexerit; licet iam prope illud recinere: « Haec dies quam fecit Dominus; exsultemus et laetemur in ea! »

De Paschatis nomine.

Pascha, id est transitus Domini, ex iudaica voce phase vel pasach dicitur; quo nomine memoriam Hebraei recolabant egressus de terra Aegypti, die decimaquarta mensis nisan, cuius plerique dies vere novo decurrebant. Dicebatur autem transitus, quod cum nocte illa quae exitum ex Aegypto praecesserat, angelus Domini pertransiens primogenitos omnes Aegyptiorum per domos interfecisset, domus Israel, quae agni sanguine pertincta fuissent, reliquisset incolumes.

Sed veteri Ecclesiae sermone alii etiam dies festi Pascha vocabantur; Nativitas nempe, Theophaniae, Ascensionis, Annotinae, Dominicæ in Palmis (*Pascha florida*), Pentecostes (*Pascha rosarum*): uno verbo, solemnitates ac dies festi omnes in anno maximi Paschatis nomine notabantur.

In *Exodo* (cap. 12) ritus celebrandi ab Hebreis Paschatis describitur, cuius obligatio ea erat, ut si quis minimè eam adimplevisset, capite damnaretur.

Dies et ritus de Christianorum Paschate celebrando.

Dissensiones prius Ecclesiae temporibus exortas de tempore Paschatis celebrandi, præcipue Nazareorum causa, qui die xiv iam citata iudaico more id agebant, S. Victor papa I anno cicit in concilio Romano composuit, iussitque iuxta Apostolorum traditionem, primam dominicam diem, quae lunam xiv hiemalis aequinotii sequeretur, Christianorum Pascha celebrari. Sententiam receperunt concilia Caesarenum, Lugdunense, Ponticense, Osroenense, Corinthium, Nicenum primum; quo postremo in concilio Paschatis celebrandæ extremi termini, inferior, usque ad diem martii xxii, superior, ad diem aprilis xxv, constituti sunt. Alexandrini autem patriarchæ, quippe qui eius esset civitatis episcopus, quae in astronomicas disciplinas maxime incumbet, litteras ad Romanum Pontificem mittere munus erat, ut illum de die quo Pascha celebrandum esset, certiorem redderet; quae proinde literæ paschales dicebantur.

Galli, Angli, Itali ad saeculum usque xi usum retinuerunt a quovis manuum labore per integrum hebdomadam in albis sese abstinendi: qui usus deinceps ad primam tantum et alteram post Pascha diem coactus est. Salutabantur tunc fideles ad invicem verbis illis: « Surrexit Dominus »; quod a Graecis et Orientis incolis adhuc passim servatur.

Nullus insuper tunc cibus sumebatur, nisi cui ante sacerdos benedixisset: cuius ritus et hodie aliquantulum servari notum est.

De flammiferis frustulis.

In communi hī minum usu frustula illa habentur, modo lignea, modo cerea, quae, phosphoro illita, confractione vel levi lucem et ignem praebent, ac

iure flammifera latinis vocibus appellantur. Qui ea invenit aeterna dignus recordatione videtur, cum rem humano generi praestiterit utilissimam.

Fuit hic genere Hungarus, nomine Janos Irinyi, qui Vindobonae in studia incumbens, eaque considerans quae siebant quoties sulphura in peroxidum plumbi agerentur, præripuit quae futura forent, si phosphorum sulphuri sufficeret glutine affixum. Nec mora; tentat inclusus domi, et post aliquot dies iterum apud socios est, et in urbe versatur, obstupescientibus circum omnibus qui vident lucem et ignem erumpentes a frustulis parieti cuvis adfricatis.

Romer quidam, negotiator, inventum sibi comparavit, decem et septem millia libellarum Irinyi persolutis.

Anno 1895 Irinyi mortuus est, nec dives, nec celeber, quamquam et utrumque merebat optime qui de humano genere ita meritus erat.

Agite nunc, monumentum marmoreum aedificate homini, cui panem negasti! Nonne reddit illud Evangelii: « pro pane lapidem dabit illi »?

Quid flammiferorum in usu et in pretio.

Europam tantum attingimus. Quidam, rationibus positis, arithmeticæ ostendit quotidie vices millies centena millia flammiferorum incendi, quae si appenderentur, ducentorum millium chilogrammatum pondus aequaliter! Gallico aerario, nam de conficiendis iis reipublicæ monopolium est, vices centena millia libellarum quotannis redeunt. Quid alibi, ubi privatae industriae opus relinquitur?

Utilia.

Ne calvi ultra sint.

Guelpa, doctor physicus, diu ad causam intentus, qua tot ac tantummodo apud cultas moribus gentes calvi habeantur, denique hanc reperiisse putavit in usu frequentium capitis ablutionum eo præsertim liquido, quod alcohol nominatur. Huiusmodi liquidum, ille inquit, adipem et oleum sebaceum exterminat, quibus ad basim et radicem capilli vegetant ac germinant, foventur et aluntur.

Caveant ergo qui caput barbitonsibus credunt, neque sinant hos in crinibus lavandis illa capillorum peste uti. Sufficiat capillos pura unda abstergere, et linteal tela siccatos illico oleo rursum nutrire, ut ablatus adeps instauretur. Nemo inde calvus.

Iocosa.

Quidam Parochus suadere tentans homini bibaci, ut pessimo mori suo valediceret, dixit: « Fili mi, relinquendum omnino abiiciendumque procul tibi vinum est, quippe tibi inimicum ».

« Atqui », ebriosus respondit, « nonne tu saepe monuisti, et ab altari et a suggestu perorans, diligendos esse inimicos? »

« Utique, proculdubio », inquit Parochus, « sed nemini unquam suasi, ut deglutiret et voraret inimicos ».

FORFEX.

Qui statuit aliquid, parte inaudita altera,
Aequum licet statuerit, haud aequus fuit.

(SEN., Med. act II, sc. 2).

Gratus animus est virtus non solum maxima, sed etiam mater virtutum omnium reliquarum.

(CIC, Pro Plauc. 33).

ANGUIUM COLLECTORES

MALDECTIO illa divina, quae in angues post primum patris peccatum insonuit, ab huiusmodi animalium familiaritate homines plerumque deterruit; sunt vero nostra hac aetate qui non modo studii, quod semper evenit, sed incolitae cu' usdum experientiae voloptat's causa, ad eos colligendos moveantur. In his Dismars, americanus quidam - uti recens scriptum inventi - supernime in urbe Neo-Eboraco Angues a se collectos permulces, ex eo genere quod ophidianum vocant, spectando omnibus praebuit.

Ad eis *Crotalus niger* ex Florida peninsula, inter serpentes gigas, vi' ac crudelitate formidabilis, qui quasi fuis sive involvit, et imbricatis squamis, veluti avis cuiusdam n'tio pium, vestitur. Alios insuper crotalos abunde adspicere licet, singulos specie distinctos, atque praesertim ex Americae provincia Texas deductos, qui varii iisque elegantibus nodis inter sece alligantur, dum cuiusque cauda tridenti quidam sonitu, uti notum est, strepit.

Splendoris sua latus pelle *Aghistodon contortrix* eluet, rufellus nictante splendoribus, ut quasi ex aere quod ligaveris fieri videatur.

Omnibus multiplices sili ex ophidianis familia angues, et nicta percussor similes et producta ac plana corporis forma quasi ligamen imaginem referentes. Sunt et exili corpore agiles, per gramina occursum frequentes; et nigro colore humidi, gallinario terribiles.

Præcesses anguis *vulpis*, *anguis lacteus*, *anguis viridis*, *anguis fulicosus*: ophidianorum enim series nuper a M. Boulenger pro Britannico Museo redacta, eos omnes in 1639 species distribuit, quas singillatim in familiis distinguunt.

Producunt ecco *Typhlopidae*, qui in sulcis sub humi vixit, ad plerumque tropicales plagas incolumis; etiam *marinas Glaucidae* quoque ad amumum vivunt, *Pythons*, *distans*, *Ilypnides* plurimi adnumerantur, Ceylan levula, *Uropeltidae*, solitas arabicas, coiese vel chinenesis, theseis illi; *Malasia* ac *India* *Xenopeltibus unicoloribus* abundat; sunt denique quasi legio *Colubridae*, inter quas *Viperas* etiam communes adnumerantur: distinguuntur enim in *Agyphus*, *Opistoglyphes*, *Prolteroglyphus* et *Viperidae*.

Est tamen et inter angues - ecquis crediderit? - innocuum quoddam genus, *Amphisbaenidae*, suavi fidoie praediti, qui a cruentis constrictiorum vel crotalorum epulis omnino abhorrentes, nonnisi vermiculis vescentes.

Pro quo inter Americanos ex iam surrexeris: anguii collectores haud facilest, nisi forte viri illi, prædicti nesciunt dielectissimum cultorem animali, qui nesciunt, fabulam illam Aegopianum de summa et maxima experientia sciam suam ostendere cipient.

LAMIA.

TATA OLIM AEREA NAVIGATIO

Non pro homine, omnia in hominem facta sunt.

Sepientis et longe prouidentis philosophi dictum late experientia firmavit; nam et aqua submergit, et belluae dentibus, unguibus, cornu, fraude occidunt, et reptilia aut veneno inficiunt, aut spiris convoluto modo suffocant, modo strangulant, et germinant, nōc viru, semina mortis in sanguinem et viscera diffundentia, et tunc abscondit, et fulmina decidentia extirminant.

At haec inter homo propriae dignitatis et principatus nunquam oblitus, repugnat omnibus contra se coniurantibus, obsistit interritus, et dominatur in medio, quasi aeterna et ipsi insonet vox: « dominare in medio inimicorum tuorum ».

Sic stravit coram se undas pelagi frementes, et qui vix ad litora trunco obequitans longius progredi non audebat, nunc ferratis parietibus saepiens innantes non domus sed arcis, vapore ad remigium

damnato, maria tranat, procellas irredit, et ad commercia et ad delectationem Oceano itinera instituit.

Sic, quae veneno herbae inficiebant, lance apposita librans, in medicinam convertit, et quae mortis causa, ministra salutis, et medicina sunt facta.

Sic bellus ipsis optio proposita: aut in potestatem venire, aut bello perpetuo perire; aut utiles esse, aut innocentes. Sin, moriendum. Aut cum armatis ad stabula, aut in libertate ad mortem.

Quae autem homo sensit ab initio facere posse, haec assiduo conatu aut perficit, aut in eo est ut perficiat.

Hac in serie ponenda illa aeris dominatio, qua exclusum ab initio videbatur regale hoc animal, at implume, alarum remigium non suppeditante natura.

Sed quae ratio modum dedit ut, arte accita, ventos aequaret cursu peragrans terram, subditis sibi igne, vapore et electride; quae ratio modum dedit ut sine squamis et pinnis innaret Oceano, et respirans in hand respirabili abyso maris vagaretur, ut nunc in experientia et iudicio res est, haec eadem ratio, pluribus argumentis et modis frustra tentata, tandem aliquando aeris dominationem humano generi substerret.

Audax omnia perpeti Iapetica progenies transantes aera videbat aves, et se terra soloque affixam dolebat. Volvit, et modum adipiscendi et potiusphantastice scrutata est, et quae omnium potestati non dabuntur, nonnullos tameu premito singebat.

Sic de Perseo fabulata dolorum fictione lenibat, et inter Hippogryphi et Icari et Dardali commenta, fortasse cogitabat, quo pacto aetheris assequeretur imperium.

Doulez jam inde patebat ineundum iter, scilicet aut si aliqui negotio homo insedisset, quod aeri inferius impetraret, aut si remigium alarum sibi componeret, quibus habita proportione ponderis, tantum ampliitudinis dandum esset, quantum satis foret ad elevandum, ad regendum, ad circumferendum. Atque illa tunc formula edita est, quae ferebat: alas = 10 (dato corpore aquilino = 3); alas = 100 (dato corpore humano = 30).

Tunc præclaræ ingenia molita interdum sunt ea quae fortasse ad rem ducent perfcientiam; sed alia aliud; neque una conabantur, et singuli secretum sibi tradicuntur. Scimus autem in monumentis relatum de insignibus qui automata struxerint modo ad columbae, modo ad corvi similitudinem, quae, inclusa vi volitantia, per aera cursarent.

Haec de Rogerio illo Bacone minorita feruntur, haec de Alberto Magno, et, ni fallor, de Archita legisse memini.

Et quis Icarum, non illum adolescentem daedalea ope ceratis pennis innixum, sed illud Neroniani temporis illustre nomen, non memor? Qui, medio in volatu viribus deficientibus, ruit in circum ante ipsa ora Neronis, quem concidentis corporis ruina sanguine audaci cruentavit.

Res in silentio posita, et quasi derelicta videbatur, cum Leonardus Da Vinci primum, postea Fr. Lana-Terzi sacerdos, Brixiae natus anno 1637, penitus restituerunt.

Neque mediocris delectatio nos mulcet ac recreat, quod duo Italiae filii maternis gloriis hanc insuper addiderunt.

Ad Lana-Terzi quod attinet, praeter circa centum nova in physicis inventa, quae descriptis in libro *Prodromus artis magistras* (edit. Brixiae, 1670), admirabilia ostendit ac disserit circa navigationem aerream; et quae scripsit haec germanice interpretatus est Heerbrand, suisque animadversionibus auxit (edit. Tu-

bingen, 1784). Si Rambellio credamus (*Lettore sopra invenzioni e scoperte ital.*) in illo *Artis magistras* libro: *Magisterium naturae et artis*, omnes indicantur singulariter bases, et fundamenta, quibus innixus posset Mongolfierius suum aedificium adstruxit, nonneque sic dedit (more solito) rei, quam aliis antea penserat. Quae omnia si quis accuratus videre cupit, consideret Sturmum in *Collegio physic. experimenti*, ac Tiraboschium in *Historia liter. italicarum*.

Leonardus Da Vinci totus in scrutando voluntum avium, et artificio alarum fuit (cuius ad rem figura atramento descriptas vides memini), ut voluntus ac naturalis avibus, artificio ad homines deferetur.

Sed quæplures exitus miserabilis deterruit audentes, qui se ab excelsis demittentes alis iniuste, nunc viribus, nunc machinæ imperfectione culpæ, infelicissimo lapsu peribant.

Atque huius machinæ figura, quam Aeroplano appellauit, aspicere iuvat; constat enim duabus in enoribus aerem ventilaturis, arcu conflate ex chalybe optimo coniunctis, quas submissis funibus subtiliter moveret ad morem volucris homin. Huic suspenso etenim neque virium omnium suarum facilis explicatio, nec promptus usus, et nimia mentis attentio, et quæcumque perturbatio fatalis, et omnis error funestus, et experientia periculosa, nec bis iteranda ob certissimum ex ruina necem.

H. DE VECCHI PIRELLICE.

EX GALLIA

Harmonia singularia ac disposita vita per numeros.

Si mihi apud vos gratis, quod quidem spero - Italica enim urbanitas, et come ingenium vestrum in lando nostra quotidie sunt - quae apud nos geruotur vos non pigebit a me hac epistola accipere, præcipue quin vobis fortasse gratum fuerit intima nostra rescire, mihi vero iucundissimum, quae iucunda sunt, munitare, meo quodam festivo more dicendi.

Qui nuper inter nos dissensi videbamus, concordes nunc facti, penitus in iis quae harmonica sunt consenserimus, nec alio nisi numeris consonantibus ferimur in cœlibus rebus fere omnibus, nec aliud nisi concordem spiramus.

Haec non exigua animi laetitia accepit, dum curru vi-pore rapto Lutetas Parisiorum ex Versaliis, paucis ante diebus, referre; duo autem, musicomaniacus alter, ahe mathematius, in itinere socii, mihi in curru proximi sedentes, gravi supercilio de re sermonem habebant.

Princeps aiebat optime respondere diebus Paschalibus impenditibus oratorium illud de *Resurrectione Domini*, quod magno vocum instrumentorumque apparatu Perosi vester apud nos vulgat. Addebat alter harmonicum aliiquid esse inter hanc Resurrectionem Dominicam et resurrectionem Iustitiae, quae somnos quadriguanos expreffacta relinquens, in iter advigilat suum circa Dreyfusianam sententiam aut emendandam aut confirmandam, reiecta quavis quorumcumque hominum commendatione. Laudabat ille novum reipublicae praesidem quasi concordem et consonum indoli gentium, quod et inter officinas versaretur, et benignas aures artificum verbis applicuerit, et benigna verba reddiderit, ac de pace egerit apud nos tuenda, præcipue pro omnium artium proxime habenda recognitione. Celebrabat hic totius Galliae consensum, et Parisiensium unisonum responsum, dum omnes uno ore, uno corde, una, ut ita dicam, mente intutur in parandis, in faciendis, in absolwendis singulis quae ad rem conferre videantur.

Date veniam Gallo de Gallia sua loquenti. Laudes hæ neque surdum, neque dissonum me poterant invincere; itaque et ego, interdum concinens, interdum cantibus plaudens, tertius additus sum.

« Et modo », musicus inquit, « perfecta harmonia est,

COMMENTARII "VOCIS URBIS" INDICES-SINGULI

I num. ann. I.

De Voce Urbis - Card. L. M. PAROCCHI.

Vox Urbis - v. u.

Vocis Urbis antesignani - P. C. DE ANGELIS.

Birota velocissima - M. RICCI.

Acraephiensis Inscriptio et Oratio Neronis - F. PELLEGRINI.

Vesperae Palatinae - H. DE VECCHI-PIERALICE.

Varia. In memoriam Monaldi Leopardi comitis - I. CUGNONI.

De Paccio nomine - I.

De mense octobri, etc. - FORFEX.

Templum Vestae Tibure - I. CASCIOLI.

Anthea (Eamus ad Ipsum) - P. ANGELINI.

Summo Pontifici Leoni XIII. Disticha - A. ANZOETTI.

Annales - EGNATIUS.

Acta Sanctae Sedis - THOMAS.

Epistularum commercium - A SECRETIS.

Aenigma.

II num. ann. I.

De litteris graecis et latinis - H. D. V. PIERALICE.

De arte in bonis moribus - H. LAMBIASI.

De Thoma Vallaurio - I.

Recentium librorum - FA.

Archaeologicae res - H. MARUCCHI.

Alexander Bonvicinus - I. CASCIOLI.

Anthea (Eamus ad Ipsum) - P. ANGELINI.

In fontem 'Aquaee Sanctae' - F. X. REUSS.

Frustula - FORFEX.

Annales - EGNATIUS.

Acta Sanctae Sedis - THOMAS.

Epistularum commercium - A SECRETIS.

Aenigma - X.

III num. ann. I.

Iulio Sterbinio. Disticha - LEO XIII.

Minuciana - F. RAMORINO.

De Hieronymo Savonarola - R.

Inscriptiones - S. GROSSUS.

De Laurentii Bernini vita et operibus - I. CASCIOLI.

De arte sacra proposita Augustae Taurinorum - H. LAMBIASI.

Laurentius Perosi - HERCILUS.

Zoologicae res. De pithecantropo erecto - I. TOC CIMEI.

De infantulis sugentibus luparum ubera - P.

Anthea (Eamus ad Ipsum) - P. ANGELINI.

Frustula - FORFEX.

Horae subsicivae - Rivulus et turtur - F. X. REUSS.

Ad Vocem Urbis. Disticha - H. A. STRONG.

Annales - EGNATIUS.

Acta Sanctae Sedis - THOMAS.

Aenigmata - X.

IV num. ann. I.

Iulii Sterbini filii Josepho Alfonso Nicolao - LEO XIII.

De honoribus recens habitis Ioanni Bosco - A. GALLI.

De Vita sancti Francisci omnium antiquissima - F. RAMORINO.

Operariorum cappellani - D. TAMILIA.

De bello inter Hispanos et Foederatas Americae civitates - MARIUS.

Iris Petri Mascagni opus - HERCILUS.

Ad Puerum Iesum - F. X. REUSS.

Quaenam ad rationes putandas antiquis gentibus via - F. TEDESCHINI.

De Christi Domini praesepe - I. CASCIOLI.

Anthea (Eamus ad Ipsum) - P. ANGELINI.

De homine et lupo non sua sponte equitantibus - H. DE VECCHI-PIERALICE.

Horae subsicivae. Ad Antonium Lupellium - S. GROSSUS.

Ad Vocem Urbis. Epigramma - E. MANCINI.

Annales - EGNATIUS.

Epistularum commercium - A SECRETIS.

Aenigmata - X.

I num. ann. II.

Litterarium certamen et praemia constituta victoriis - v. u.

Annus M DCCC XCVIII - A. Z.

In mortem Felicis Cavallotti et Elisabeth imperatricis latinae elegiae - F. RAMORINO.

De Adamo Mickiewicz - H. LAMBIASI.

De rebus Italianis inter et Galliam commercio permutandis - MARIUS.

Horae subsicivae. Reginae Margaritae Sabaudicae - Ad Virginem Dei Matrem precatio latinis verbis expressa I. B. GANDINUS.

In Puerum Iesum - P. ANGELINI.

De Laurentii Perosi opere, cui titulus Resurrecio Christi - C. DE ANGELIS.

Paulina Teklihowake poetria et mulieres irquenses Americae septentrionalis - D. TAMILIA.

Effossiones novae in area Romani Fori propter templum Caesaris - H. MARUCCHI.

Ex Anglia. De disciplina scholastica apud Britannos - H. A. STRONG.

De fine orbis terrarum ac de exitu-humani generis - H. DE VECCHI-PIERALICE.

Frustula - FORFEX.

Annales - EGNATIUS.

Acta Sanctae Sedis - THOMAS.

Logographus - X.

II num. ann. II.

De probabili foedore inter Angliam et Americae Septentrionalis civitates - A. ZAMA.

De ethnicorum scriptis in adolescentium institutione retinendis - F. TEDESCHINI.

Minuciana - F. RAMORINO.

Ex Bosphori litoribus - B.

Tenui victu contentus, Ingluviem fugi. Ad Fabricium Rufum. Epistola - LEO XIII.

De Moscoviae imperatoris consilio circa pacem - MONTELUCCIUS.

De monumento sepulcro Romuli attributo et in effossionibus Fori Romani nuperime invento - H. MARUCCHI.

Anthea (Eamus ad Ipsum) - P. ANGELINI.

Antonius Fogazzaro - HERCILUS.

Quaedam de instauranda sacrorum dierum obseruantia - LAELIUS.

De Laocoontis statua - I. CASCIOLI.

Annales - EGNATIUS.

Acta Sanctae Sedis - THOMAS.

Aenigmata - X.

III num. ann. II.

Maiora imperia quae nostra aetate habenda sint - EUCALYPTUS.

De Isaaco Thoma Hecker - C. I.

Franciscus Coppée poeta - D. TAMILIA.

Ex Gallia. De Galliae conditionibus in praesentiarium - SENIOR.

Latinae adnotatiunculae - F. R.

An florum usus fuerit in exequulis veterum christianorum - I. BONAVENIA.

Gustave Zédt navigium in mare nuper deductum - LAELIUS.

De Judaica gente in Europa - B. NELLI.

De Judith tabula Petro Aldi auctore - I. CASCIOLI.

In memoriam - C.

Anthea (Eamus ad Ipsum) - P. ANGELINI.

De California elusque incolis - ALPHA.

De nebulosis inter sidera Orionis et Cete - H. DE VECCHI-PIERALICE.

Bacchanalia romana ut olim celebrata, ut nunc - FRANC. X. REUSS.

Gratus Columbianorum animus in Christum Iesum - N.

Annales - EGNATIUS.

Acta Sanctae Sedis - THOMAS.

Logographus - C. DE ANGELIS.

IV num. ann. II.

De coloniis deque earum utilitate - EUCALYPTUS.

De musica graeca - F. RAMORINO.

De monumento cardinali Lavigerie erecto - LAELIUS.

Leopardiana - JOSEPH.

Ascensus in Alpes - FRANC. X. REUSS.

De lyricis Horatii carminibus - I. LEMETTE.

Gladiator morti proximus - CAIUS.

Nititur in caelum virtus - T. C.

Hk Batavia - M. L. MICROVIS.

De Sancti Joachimi templo - A. P.

De veneti ducis palatio - H. DE VECCHI-PIERALICE.

In Alexandri Volta honorem - ALPHA.

Tremulus Daemonis sonitus vulgo Il trillo del diavolo - HERCILUS.

Anthea (Eamus ad Ipsum) - P. ANGELINI.

In memoriam - C.

Frustula - FORFEX.

Annales - EGNATIUS.

Aenigmata - X.

In secunda operculi pagina.

Varia: Nuptiae tristes - REGNA profunda - Ciclopibus digna - Numerorum arcana - Veneranda Buddbae - Horologium praestantissimum loci.

(Sequitur, V-VI num. ann. II).

QUAESTIONES INTER SOCIOS PROPONENDAS

COMMENTARIA haec nostra ita instituta sunt, ut potissimum latino exercentur eloquio qui legerent, et facultas esset scribendi quae magis placerent; quorum nomina albo sociorum essent inscripta. Luber nunc amplificare conditiones, et sociis potestatem facere mitterandarum quaestionum, quas in commentario notabimus, et cuius ex nostris solvere licebit, missis ad nos epistolis. Magnam spondemus fidem, et hanc praestabimus ad amassim, si, quae servanda sunt, rite serventur.

Quaestiones itaque proponantur breves, clarae, nullis ambagibus involutae, et prout bona fide loquentes decet; non otiosae, non ridiculæ; obviae quamplurimis, et latina elocutione dignæ. Responda non diffusa nimium, nec tamen obscura, optans; sit modus in scribendo, non ita tamen, ut ipsa quaestio veluti insolita videatur. Omnia ad leges latine elegantiae scribantur, et commentariorum indoli moribusque convenient. Denique libertas unicuique sit suum adscribendi nomen sive quaestioni propositae, sive solutae quaestioni.

Quibus nos gratiam apud socios magis magisque inituros esse confidimus.

Vox Urbis.

ANNALES

De gratulationibus Summo Pontifici pro eius recuperata valetudine - Actus Deo gratus, eius rei causa, in Vaticana basilica - De congressu ad militares exercitus - Inter Italiam et Sinam controversia - Recens civitas ferro viae - Foedus sanctum inter Hispaniam et federatas Americanas civitates.

SUMMUS Pontifex gravi mper tentatus valetudine, de qua mire convaluit, sensim ad perfectam progreditur sanitatem. Quantum eius vita cunctis pretiosa habeatur ex eo potissimum innotuit, quod universo terrarum orbe vota pro eo suscipi, gratulationesque fieri nondum destitutum.

Pro tanto in christianam rempublicam beneficio grates Deo persolutae iv idus martias in Vaticana basilica. Hic enim laudanda sane illius Capituli cura per hymnum Ambrosianum Deo solemni ritu supplicatum est. Inusitata ac prorsus incredibilis populi frequentia, quae huic interfuit supplicationi, splendidum exhibuit testimonium sapientissimi viri incolumentis et conservatio quanti omnium interesset.

De conventu pro bellico apparatu minuendo nil adhuc novi. Incertum qua die legati convenient, quique consilii futuri participes. De felici eius exitu a plerisque ambigitur, si summa ac libera desit auctoritas. Ceterum laudanda prudentia quae malum patefecit, eique consulendum censuit.

Inter Italos ac Sinenses controversia propter Sanmun sinum prope compositionem videtur. Revocatus De Martino, pro Italia apud Sinenses orator, qui ultimatum ipsis inconsulte immiserat, negotium de San-

mun cessione cum sinensi apud Italiam legato agitur. Nec cetera regna Italiae contradicuntur, praesertim Anglia, quae imo aperte eius optatibus favet.

Multa inter privatos comitatus et vicissim inter nonnulla regna propter novas *ferroviarum* concesiones hinc inde pertractata. Novum patientis audacie specimen erit procul dubio quae ab Alexandria Capetaun usque pertinget, de cuius ducta inter Germanos et Anglos conditions convenerunt.

Maria Christina Hispaniae regina foedus pro pace inter Hispaniam et Americae septentrionalis rempublicam sua ipsius auctoritate confirmavit, nullo ex nationis congressu assensu exspectato. Nihil adhuc de Philippinis insulis: Hispani penes rebelles in captivitate manent, quum susceptae pro eorum libertate negotiations inter Hispanos et Americam irritae occiderint.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS

Statutus ac populares oratores in Septentrionali Americae foederata republica de portibus ac fluminibus ad commercii commoda aptius instaurandis ac muniendis legem recens tulerunt.

In Anglia lord Salisbury apud nobilium coetum patrum sese exhibuit ad inquisitionem in eundam de sectariis quibusdam, quos *ritualistas* vocant, qui publicam perturbare quietem se minitantur. In coetu vero municipum de ferreo itinere quod Russi per Sinensem imperium sternunt, num ad Kouschi usque iam pervenerit, simolque an supremi rerum curatores novum et ipsi dicere ad Kandehar recognitent rogatum est. Sir Brodrick, exterarum rerum summus minister, primae quaestioni affirmative, alteri negative respondit; negavitque pariter, coloniam Erythraeam ab Italia Anglia proxime esse tradendam; rem de finibus inter Galliam et Angliam prope Nilum statuendis feliciter progreedi nuntiavit.

Opes a gubernantibus expeditae, ut coloniam *ad Litus aureum* aptius munire queant facile concessae sunt: pariterque de pecunia in re naval ad septies millies centena millia superimpendendam favorable suffragium latum est, Sir Kay Shuttleworth et Labouchère frustra immisionem proponentibus.

In Austria rogationes oblatae sunt de augendo militum numero ac de eorum ducibus stipendiis augendis.

In Hungaria impensarum summa pro tempore approbata, frustra quae sit est a Koloman Szell utrum et Hungari Sinarum aliquam regionem velint invadere: imperatoris enim administer se silentii lege devinctum protestatus est.

In Belgica de rogatione quoad contractus quibus opera locatur, adhuc disputatio habetur; quedam a M. Denis immutanda proposita de tutela ab infortuniis, legis iussu contrahenda, reiecta sunt.

Creta in insula, post diurnam controversiam, multa de statutaris legibus rogata sunt atque approbata, praecipue circa iura quae recenti insulae rectori Georgio, e regali domo graeca, tribuenda sint.

In Gallia de venatione multa in popularibus comitiis agitata sunt: impensarum summa ad colonias et ad iudicia administranda, approbata. De infortunio ex explosione prope Lagoubran, Allard, populi orator, reipublicae gubernantes requisivit; Lockroy autem, rerum navalium curator, inquisitionem se iussisse respondit, ex qua forte non culpa tantum, sed dolo excitatum incendium deprehendetur. Posthaec summa opum in bellicam rem conferendarum approbata est.

In Germania novae leges de re militari secundo ad

examen admissae; at cum de augendo pedimentum numero res fuit, legislatores concedere noluerunt. Rogatione autem tertio examinata, id tantum potuit, auctore Zieber, obtineri, ut ad annum usque 1903 militum numerus constitueretur: non ea lege tamen, ut augeri, ubi opportunitas videatur, nequeat. De insulis Carolinis et Mariannis, pendere adhuc negotia cum Iberis nuntiatum est, quo usque nova Iberica comitia congregentur.

In Iberia, Silvela ad summam rerum administrandas, comitium omne dimittere oportuit, utpote nova administris minime favens, quod reapse regali decreto factum est, simulque ad oratores populi iterum eligendas dies aprilis 16^a est indicta.

Iitali legislatores, post nuper omnino favorabilia rerum curatores de fiducia, ut aiunt, lata suffragia, bis rogationes, ut iterum ad examen revocentur pariter ad miserunt, quibus scholarii omnes qui tum in publicis ferreis itineribus, tum in epistularum publico commercio quovis modo munus gerunt, militari disciplinae subiiciuntur. Nonnullae in huius commercii supremum curatorum quaestiones excitatae sunt, quod praesertim prius easque licitas commutandarum rerum statutas dominus abolerere se velle aperuerit. Multa deinde de athagencis administratis ac reformandis discussa, ut futurae adolecentium institutioni prudentius consulatur.

Denique in meridionalis Americae republica Uruguay omnibus, qui intra recentissimas seditiones damnati fuerant, venia concessa est.

Scam.

ENIGMATA

Vocula, quae *primam* dat *parlem*, mittere iure.

Si quem tu debes, est adhibenda tibi: [quamvis, Urbs prope, quod sequitur, Poenos; aut, parvus Serpens quae praesens virus in ore tenet.

E genere, o lector, demum viridianum, *viridesque* Si *partes* iungas, indica gemma patet.

De *numeris*, lector, qui nos cantusque sonusque Flectere rite docent, apte *tres* iungere cura: Triticeae *binc* pars est nobis male grata farinae.

A. MORCHIO.

Ex sociis qui utriusque enigmatis interpretationem ad commentarii moderatorem misericorditer donos monetas, unus, sortitus, gratis accipiet opus gallice scriptum et miris figuris ornatum, cui titulus:

LA SICILE

NOTES ET SOUVENIRS

par Roger LAMBELIN.

Aenigma an. II, n. III propositum his respondet:

Cala - Mus - Musca - Mula - Camus - Lamus.

Calamus.

Id rite solutum miserunt:

Aem. Chatelain, *Parisii*; P. Jacobus; Fr. Xav. Brühl, *Velkenburg in Hollandia*; Io. Stroppa, *Soresina*; Ed. Bianco, A. de Aguiar, Fr. Xav. Reuss, *Roma*; Ver. Cariolato, *Vicensis*; Principal Gordon, *Manchester in Anglia*; Caesar Meucci; Senior Marisio Langobardorum; A. Morchio, *Genua*; Iac. Sullivan, *Brooklyn in Civit. federat. Americæ sept.*; L. Blain, *Montebello in Canada*; Ioannes Mediolanensis.

Sortitus est praemium

AGESILAUS DE AGUIAR,

ad quem missum est opus, cui titulus:

FRA ANGELICO DA FIESOLE

SA VIE ET SES TRAVAUX

par ÉTIENNE BRISSÉ, traduit de l'allemand par JULES HELLMAN.

Sponsor: JOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE - Ex Officina Forzani et Socii.